

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1Sžsk/41/2017
Identifikačné číslo spisu: 1015201965
Dátum vydania rozhodnutia: 30.04.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Igor Belko
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:1015201965.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako kasačný súd v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Igora Belka a členov senátu JUDr. Mariána Trenčana a JUDr. Eleny Berthotyovej PhD., v právnej veci sťažovateľky (pôv. žalobkyňa): O.. R. N., N. X, XXX XX N., proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, ústredie, Ulica 29. augusta 8, 813 63 Bratislava, o správnej žalobe v sociálnych veciach, o kasačnej sťažnosti sťažovateľky proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 5S/294/2015 zo dňa 28. marca 2017, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 5S/294/2015 zo dňa 28. marca 2017 m e n í tak, že rozhodnutie žalovanej č. 48855-2/2015 zo dňa 11. septembra 2015 z r u š u j e a vec jej v r a c i a na ďalšie konanie.

Sťažovateľke priznáva právo na úplnú náhradu trov konania voči žalovanej.

Odôvodnenie

1. Sociálna poisťovňa, pobočka Bratislava (ďalej len „prvostupňový správny orgán“) rozhodnutím č. 14841/2015-BAM-DvN zo dňa 12.06.2015 (ďalej len „prvostupňové rozhodnutie“) rozhodla tak, že sťažovateľka má podľa § 104 ods. 1, § 105 ods.1, § 107 a § 108 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zák. č. 461/2003 Z.z.“) nárok na dávku v nezamestnanosti vo výške 50 % denného vymeriavacieho základu 13,2904 od 16.05.2015 na obdobie šiestich mesiacov. Ďalej rozhodnutím č. 14842/2015-BAM-DvN zo dňa 12.06.2015 rozhodla tak, že sťažovateľka podľa § 106 písm. d) zák. č. 461/2003 Z.z. nemá nárok na výplatu dávky v nezamestnanosti v období od 16.05.2015 do 31.05.2015 a v uvedenom období sa jej výplata dávky zastavuje. Žalovaná rozhodnutím č. 48855-2/2015-BA zo dňa 11.09.2015 (ďalej len „preskúmané rozhodnutie“) zamietla odvolanie sťažovateľky a potvrdila rozhodnutie prvostupňového správneho orgánu.

2. Vo včas podanej správnej žalobe v sociálnych veciach podľa § 199 a nasl. zákona č. 162/2015 Z.z.

Správny súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „S.s.p.“) sťažovateľka vyjadrila nesúhlas s výškou denného vymeriavacieho základu a postupom jej určenia. Namietala, že sa správne orgány nevysporiadali s ustanovením tretej vety § 108 ods. 2 zák. č. 461/2003 Z.z., podľa ktorej z rozhodujúceho obdobia na zistenie denného vymeriavacieho základu sa vylučujú obdobia, za ktoré poistenec nie je povinný platiť poisťné na poistenie v nezamestnanosti podľa § 140 a ako poisťné na výsluhové zabezpečenie podľa osobitného predpisu. V prípade sťažovateľky to bolo obdobie poberania materského.

3. Ak sa z rozhodujúceho obdobia vylučuje obdobie počas poskytovania materského, tak potom nie je zrejmé, z akého dôvodu je v oboch rozhodnutiach poukázané na ust. § 108 ods. 3 veta, podľa ktorej ak poistenec nemá v rozhodujúcom období (podľa ods. 2, § 108 zák. č. 461/2003 Z.z.) vymeriavací základ na platenie poisťného na poistenie v nezamestnanosti, denný vymeriavací základ sa určí z vymeriavacieho základu uvedeného v § 138 ods. 5, ktorý je platný ku dňu vzniku nároku na dávku v nezamestnanosti a zaokrúhľuje sa na štyri desatinné miesta nahor bez vysporiadania sa s vylúčením období podľa § 108 ods. 2 tretia veta v spojení s ust. § 108 ods. 3 tretia veta.

4. Obdobie trvania materskej dovolenky sa do rozhodujúceho obdobia pre výpočet dávky v nezamestnanosti nemá započítavať. Ust. § 108 ods. 2 tretia veta s poukazom na ust. § 140 predstavujú výnimky z rozhodujúceho obdobia. Ak obdobie trvania materskej dovolenky zasahuje do obdobia dvoch rokov pred zaradením do evidencie uchádzačov o nezamestnanie, tak na obdobie trvania materskej dovolenky sa v rámci týchto dvoch rokov nemá neprihliadať a rozhodujúce obdobie sa má skrátiť o dobu trvania materskej dovolenky, aplikuje sa ust. § 108 ods. 3 prvá veta, podľa ktorej ak v rozhodujúcom období (podľa ods. 2 § 108 zákona) nie sú dva roky, za ktoré možno zistiť denný vymeriavací základ na určenie sumy dávky nezamestnanosti, denný vymeriavací základ sa zistí z tohto kratšieho obdobia.

5. Výška vymeriavacieho základu nemá byť určená ako poistencovi, ktorý nemal v rozhodujúcom období vymeriavací základ, ale mal sa určiť z obdobia pred prerušením povinného porušenia v nezamestnanosti pred obdobím 27.11.2013 dva roky spätne s aplikáciou vylúčenia obdobia poberania materského.

6. Krajský súd v konaní podľa § 199 S.s.p. dospel k záveru o nedôvodnosti podanej správnej žaloby. Žalovaná sa vo svojom rozhodnutí vysporiadala so všetkými námietkami sťažovateľky, ktoré uviedla vo svojom odvolaní.

7. Podľa žalovanej rozhodujúcim obdobím na zistenie denného vymeriavacieho základu je obdobie dvoch rokov predchádzajúcich dňu, v ktorom vznikol nárok na dávku v nezamestnanosti. V danom prípade je to obdobie od 16.05.2013 do 15.05.2015. Krajský súd sa stotožnil s názorom žalovanej, že nebola splnená podmienka zakotvená priamo v ust. § 108 ods. 3 tretia veta zák. č. 461/2003 Z.z. a to, že sa v rozhodujúcom období nachádza len obdobie poistenia nezamestnanosti získané prerušením povinného poistenia nezamestnanosti zamestnanca z dôvodu čerpania rodičovskej dovolenky. V prípade žalobkyne do rozhodujúceho obdobia spadalo aj obdobie poberania materského, ktoré v zmysle zákona o sociálnom poistení nie je obdobím prerušenia poistenia v nezamestnanosti a preto aplikácia ust. § 108 ods. 3 tretia veta v jej prípade nebola možná.

8. Na ust. § 138 ods. 5 zák. č. 461/2003 Z.z. odkazuje priamo ust. § 108 ods. 3 druhá veta, avšak neodkazuje na celé ustanovenie, ale konkrétne na jednu jeho časť nasledujúcim spôsobom: „ak poistenec nemá v rozhodujúcom období podľa ods. 2 vymeriavací základ na platenie poisťného na poistenie v nezamestnanosti, denný vymeriavací základ sa určí z vymeriavacieho základu uvedeného v § 138 ods. 5“, čiže z ust. § 138 ods. 5 zák. č. 461/2003 Z.z. sa na účely situácie predpokladané ust. § 108 ods. 3 druhá veta uplatňuje len tá časť, ktorá uplatňuje určenie vymeriavacieho základu, nie však tá časť ustanovenia, ktorá určuje v akých prípadoch sa toto ustanovenie používa bežne.

9. Denný vymeriavací základ sa určí z vymeriavacieho základu uvedeného v § 138 ods. 5 zák. č.

461/2003 Z.z. v znení účinnom ku dňu zaradenia do evidencie uchádzačov o zamestnanie, t.j. zo sumy vo výške 50% jednej dvanástiny všeobecného vymeriavacieho základu za kalendárny rok, ktorý dva roky predchádza kalendárnemu roku, v ktorom došlo k zaradeniu do evidencie uchádzačov o zamestnanie. Vymeriavací základ za rok 2013 bol v sume 9.888,- eur a teda 50% jednej dvanástiny tohto základu je suma 412,- eur.

10. Do rozhodujúceho obdobia na zistenie denného vymeriavacieho základu, t.j. obdobia dvoch rokov predchádzajúcich dňu, v ktorom vznikol nárok na dávku v nezamestnanosti zasahuje žalobkyni obdobie poberania materského.

11. Podľa § 108 ods. 3 druhá veta zák. č. 461/2003 Z.z. sa postupuje v prípadoch, ak poistenec nemá v rozhodujúcom období vymeriavací základ na platenie poistného na poistenie v nezamestnanosti. Podľa § 108 ods. 3 tretia veta zák. č. 461/2003 Z.z. sa postupuje v prípadoch, ak v rozhodujúcom období je len obdobie poistenia v nezamestnanosti získané prerušením povinného poistenia nezamestnanosti zamestnanca z dôvodu čerpania rodičovskej dovolenky.

12. Proti rozsudku krajského súdu sťažovateľka v zákonnej lehote podala kasačnú sťažnosť z dôvodu podľa § 440 ods. 1 písm. g) a h), t.j. krajský súd rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci a odklonil sa od ustálenej rozhodovacej praxe kasačného súdu.

13. Najmä uviedla, že žalovaná ako rozhodné obdobie určila obdobie od 16.05.2013 do 15.05.2015, podľa § 108 ods. 2, druhá veta zák. č. 461/2003 Z.z. Nakoľko sťažovateľka poberala v rozhodnom období od 16.05.2013 do 27.11.2013 materské a následne od 28.11.2013 do 15.05.2015 čerpala rodičovskú dovolenku (podľa § 26 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z.z. mala prerušené povinné poistenie v nezamestnanosti), žalovaná denný vymeriavací základ určila s ohľadom na ustanovenie § 108 ods. 3 druhá veta zák. č. 461/2003 Z.z.

14. Krajský súd sa nevysporiadal s ustanovením tretej vety § 108 ods. 2 zák. č. 461/2003 Z.z., podľa ktorej z rozhodujúceho obdobia na zistenie denného vymeriavacieho základu sa vylučujú obdobia, za ktoré poistenec nie je povinný platiť poistné na poistenie v nezamestnanosti podľa § 140 zákona. Krajský súd uviedol, že sťažovateľka nespĺnila podmienku podľa § 108 ods. 3 tretia veta a síce, že v rozhodnom období bolo len obdobie poistenia v nezamestnanosti získané prerušením povinného poistenia v nezamestnanosti zamestnanca z dôvodu čerpania rodičovskej dovolenky, nakoľko v tomto období sťažovateľka poberala materské.

15. Podľa sťažovateľky sa malo aplikovať ustanovenie tretej vety § 108 ods. 2 zákona o vylúčení obdobia poberania materského z rozhodného obdobia, t.j. obdobie od 16.05.2013 do 27.11.2013, čím by na posúdenie zostalo len obdobie poberania rodičovského príspevku a teda sa mala posudzovať doba dvoch rokov predchádzajúcich začiatku prerušenia povinného poistenia v nezamestnanosti zamestnanca z dôvodu čerpania rodičovskej dovolenky.

16. V súvislosti s uplatneným dôvodom kasačnej sťažnosti podľa § 440 ods. 1 písm. h) S.s.p. poukázala na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1Sžso/77/2014 zo dňa 31.05.2016, v ktorom súd najmä zdôraznil, že v zmysle čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky nemôže byť nejednoznačnosť vôle zákonodarcu vykladaná v neprospech slabšieho účastníka vzťahu. Ďalej uviedol že nie je možné sa stotožniť so záverom že na žalobkyňu sa nemôže aplikovať ustanovenie § 108 ods. 3 tretia a štvrtá veta zák. č. 461/2003 Z.z. Podľa najvyššieho súdu bolo potrebné postupovať tak, že rozhodujúcim obdobím na určenie vymeriavacieho základu (ak nasleduje rodičovská dovolenka bezprostredne po materskej dovolenke) je obdobie dvoch rokov pred nástupom na rodičovskú dovolenku.

17. Záverom navrhla, aby kasačný súd napadnutý rozsudok krajského súdu zmenil tak, že preskúmané rozhodnutie v spojení s prvostupňovým rozhodnutím zrušuje a vec vracia žalovanej na ďalšie konanie.

18. Žalovaný vo vyjadrení ku kasačnej sťažnosti zo dňa 08.08.2017 uviedol, že v prípade sťažovateľky nie je možné aplikovať ustanovenie § 108 ods. 3 tretia veta zák. č. 461/2003 Z.z., nakoľko do rozhodujúceho obdobia na zistenie denného vymeriavacieho základu spadá okrem obdobia rodičovskej dovolenky aj obdobie poberania materského, ktoré nie je obdobím prerušenia povinného poistenia v nezamestnanosti. Z toho dôvodu sa denný vymeriavací základ na určenie sumy dávky v nezamestnanosti určil podľa § 108 ods. 3 druhá veta zák. č. 461/2003 Z.z.

19. Ak by sa denný vymeriavací základ na určenie dávky v nezamestnanosti mal určiť tak, ako to požaduje sťažovateľka, t.j. z rozhodujúceho obdobia na zistenie denného vymeriavacieho základu by sa malo v zmysle § 108 ods. 2 tretia veta zák. č. 461/2003 Z.z. vylúčiť obdobie, počas ktorého sa jej poskytovalo materské. V takom prípade by bol spôsob výpočtu denného vymeriavacieho základu na určenie sumy dávky v nezamestnanosti druhej vety § 108 ods. 3 zák. č. 461/2003 Z.z. nadbytočný, čo je v rozpore s úmyslom zákonodarcu, nakoľko tento spôsob výpočtu denného vymeriavacieho základu na určenie sumy dávky v nezamestnanosti je upravený v tretej vete § 108 ods. 3 zák. č. 461/2003 Z.z..

20. Senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky konajúci ako kasačný súd (§ 438 ods. 2 S.s.p.) predovšetkým postupom podľa § 452 ods. 1 v spojení s § 439 S.s.p. preskúmal prípustnosť kasačnej sťažnosti a z toho vyplývajúce možné dôvody jej odmietnutia. Po zistení, že kasačnú sťažnosť podal sťažovateľ v lehote včas (§ 443 ods. 1 S.s.p.) s prihliadnutím na neformálnosť posudzovania kasačnej sťažnosti (§ 453 ods. 2 v spojení s § 203 ods. 2 S.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu spolu s konaním, ktoré predchádzalo jeho vydaniu, a jednomyseľne (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch) dospel k záveru, že kasačná sťažnosť je dôvodná.

21. Rozhodol bez nariadenia pojednávania (§ 455 S.s.p.) s tým, že deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený na úradnej tabuli súdu a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky. Rozsudok bol verejne vyhlásený dňa 30. apríla 2019 (§ 137 ods. 4 v spojení s § 452 ods. 1 S.s.p.).

Podľa § 108 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z.z. v znení účinnom v čase vydania rozhodnutia správneho orgánu výška dávky v nezamestnanosti je 50% denného vymeriavacieho základu.

Podľa § 108 ods. 2 zák. č. 461/2003 Z.z. denný vymeriavací základ na určenie sumy dávky v nezamestnanosti je podiel súčtu vymeriavacích základov, z ktorých poistenec zaplatil poistné na poistenie v nezamestnanosti alebo poistné na výsluhový príspevok podľa osobitného predpisu, dosiahnutých v rozhodujúcom období a počtu dní rozhodujúceho obdobia. Rozhodujúce obdobie na zistenie denného vymeriavacieho základu je obdobie dvoch rokov predchádzajúcich dňu, v ktorom vznikol nárok na dávku v nezamestnanosti. Z rozhodujúceho obdobia na zistenie denného vymeriavacieho základu sa vylučujú obdobia, za ktoré poistenec nie je povinný platiť poistné na poistenie v nezamestnanosti podľa § 140 alebo poistné na výsluhové zabezpečenie podľa osobitného predpisu. Denný vymeriavací základ sa zaokrúhľuje na štyri desatinné miesta nahor.

Podľa § 108 ods. 3 zák. č. 461/2003 Z.z. ak v rozhodujúcom období podľa odseku 2 nie sú dva roky, za ktoré možno zistiť denný vymeriavací základ na určenie sumy dávky v nezamestnanosti, denný vymeriavací základ sa zistí z tohto kratšieho obdobia. Ak poistenec nemal v rozhodujúcom období podľa odseku 2 vymeriavací základ na platenie poistného na poistenie v nezamestnanosti, denný vymeriavací základ sa určí z vymeriavacieho základu uvedeného v § 138 ods. 5, ktorý je platný ku dňu vzniku nároku na dávku v nezamestnanosti a zaokrúhľuje sa na štyri desatinné miesta nahor. Ak v rozhodujúcom období podľa odseku 2 je len obdobie poistenia v nezamestnanosti získané prerušením povinného poistenia v nezamestnanosti zamestnanca z dôvodu čerpania rodičovskej dovolenky, denný vymeriavací základ sa zisťuje z rozhodujúceho obdobia dvoch rokov predchádzajúcich začiatku prerušenia povinného poistenia v nezamestnanosti zamestnanca z dôvodu čerpania rodičovskej dovolenky. To platí aj pri opakovanom čerpaní rodičovskej dovolenky, ktorá bezprostredne nadväzuje na obdobie poistenia v nezamestnanosti zamestnanca počas poskytovania materského. Takto určený denný vymeriavací základ nesmie byť nižší ako denný vymeriavací základ podľa druhej vety.

Podľa § 140 ods. 1 písm. a/ zamestnanec, povinne nemocensky poistená a povinne dôchodkovo poistená samostatne zárobkovo činná osoba, dobrovoľne nemocensky poistená osoba, dobrovoľne dôchodkovo poistená osoba a dobrovoľne poistená osoba v nezamestnanosti nie sú povinní platiť poistné na nemocenské poistenie, poistné na dôchodkové poistenie a poistné na poistenie v nezamestnanosti v období, počas ktorého sa im poskytuje materské.

Podľa § 138 ods. 5 vymeriavací základ povinne nemocensky poistenej a povinne dôchodkovo poistenej samostatne zárobkovo činnnej osoby, dobrovoľne nemocensky poistenej osoby, dobrovoľne dôchodkovo poistenej osoby a dobrovoľne poistenej osoby v nezamestnanosti je mesačne najmenej vo výške 50% jednej dvanástiny všeobecného vymeriavacieho základu za kalendárny rok, ktorý dva roky predchádza kalendárnemu roku, za ktorý sa platí poistné.

22. Medzi účastníkmi konania nebolo sporné, že sťažovateľka získala od 16.05.2012 do 27.11.2013 561 dní poistenia v nezamestnanosti u zamestnávateľa Mgr. Ing. H. D., komerčný právnik a dobu, ktorá sa považuje za dobu poistenia v nezamestnanosti od 28.11.2013 do 15.05.2015 v trvaní 534 dní u toho istého zamestnávateľa.

23. V rámci rozhodujúceho obdobia (dvoch rokov predchádzajúcich dňu, v ktorom vznikol nárok na dávku v nezamestnanosti, t.j. od 16.05.2013 do 15.05.2015) sťažovateľka poberala od 16.05.2013 do 27.11.2013 materské. V ostatnej časti čerpala rodičovskú dovolenku, na základe čoho sa jej v zmysle § 26 ods. 1 písm. e) prerušilo povinné poistenie v nezamestnanosti.

24. V ust. § 108 ods. 2 zákonodarca vymedzil pojem „rozhodujúce obdobie na zistenie denného vymeriavacieho základu“, ktoré predstavuje dva ucelené roky predchádzajúce dňu, v ktorom vznikol nárok na dávku v nezamestnanosti. Uvedené ustanovenie následne taxatívne vymenúva obdobia, ktoré sa z takto zisteného obdobia odrátavajú. Nebolo možné spochybníť, že za aplikácie ust. § 108 ods. 2 vety tretej zák. č. 461/2003 Z.z. sa z rozhodujúceho obdobia vylučuje obdobie, počas ktorého sa žiadateľovi o dávku v nezamestnanosti poskytuje materské.

25. V zmysle druhej vety tretieho odseku, pre prípad ak poistenec nemal v rozhodujúcom období podľa odseku 2 vymeriavací základ na platenie poistného na poistenie v nezamestnanosti, „denný vymeriavací základ sa určí z vymeriavacieho základu uvedeného v § 138 ods. 5, ktorý je platný ku dňu vzniku nároku na dávku v nezamestnanosti“.

26. Avšak následne v tretej vete tretieho odseku zákon predvída osobitnú situáciu pre 2- ročné rozhodujúce obdobie podľa odseku 2, kedy sa tu „vyskytuje“ iba obdobie poistenia v nezamestnanosti získané prerušením povinného poistenia v nezamestnanosti zamestnanca z dôvodu čerpania rodičovskej dovolenky. Potom sa denný vymeriavací základ zisťuje z obdobia dvoch rokov predchádzajúcich začiatku prerušenia povinného poistenia v nezamestnanosti zamestnanca z dôvodu čerpania rodičovskej dovolenky.

27. Kasačný súd považoval za potrebné upriamiť pozornosť na znenie tretej vety, ktorá odkazuje na rozhodujúce obdobie podľa odseku 2, t.j. obdobie dvoch ucelených rokov predchádzajúcich dňu, v ktorom vznikol nárok na dávku v nezamestnanosti (druhá veta druhého odseku), z ktorého sa vylučuje (v prípade sťažovateľky) obdobie poskytovania materského (tretia veta druhého odseku). V tretej vete tretieho odseku zákon neodkazuje na rozhodujúce obdobie, zistené podľa druhej vety druhého odseku, ale podľa odseku 2 ako celku, v zmysle ktorého sa obdobie poskytovania materského vylučuje z rozhodujúceho obdobia, čo však nič nemení na skutočnosti, že v období dvoch ucelených rokov predchádzajúcich dňu, v ktorom vznikol nárok na dávku v nezamestnanosti, sa sťažovateľke poskytovalo materské.

28. V tejto súvislosti kasačný súd poukazuje na závery rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1Sžso/77/2014 zo dňa 31.05.2016 (body 29 až 31 rozsudku): „... ak zákonodarca v snahe svojou normotvornou činnosťou reguluje správanie jednotlivca právnymi normami s nejednoznačným (ambiguítnym) textom, t. j. že svoju vôľu oznamuje adresátom tak, že títo majú značnú neistotu (v

rozpore s ústavným imperatívom zabezpečovať právnu istotu), resp. pochybnosti o riadnom výklade vôle zákonodarcu, tak potom v zmysle čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky nemôže byť takáto nejednoznačnosť vôle zákonodarcu vykladaná v neprospech slabšieho účastníka vzťahu.

Zo slovenského právneho poriadku nepochybne vyplýva, že správne súdnictvo je neoddeliteľným súčasťou orgánov súdnej moci, ktoré v konkrétnych veciach zabezpečujú napĺňanie ústavného princípu právneho štátu. Výkon správneho súdnictva musí predovšetkým smerovať k ochrane práv jednotlivcov, o ktorých sa rozhodovalo v časovo predchádzajúcom správnom alebo inom špecializovanom administratívnom konaní. V súvislosti s uvedeným Najvyšší súd neustále pri výkone svojej právomoci zdôrazňuje obsah čl. 1 ods. 1 prvá veta ústavy Slovenskej republiky.

Ďalej je nepochybné, že podstatou aplikácie uvedeného článku ústavy je zabezpečenie materiálneho a nie formálneho právneho štátu. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej na účely rozsudku len „Ústavný súd“) v mnohých nálezhoch (napríklad nález sp. zn. I. ÚS 17/1999 z 22.09.1999 alebo sp. zn. I. ÚS 44/1999 z 13.10.1999) konštatoval, že: „V právnom štáte, v ktorom sú ako neoddeliteľné súčasť okrem iných stelesnené princípy, ako sú právna istota a spravodlivosť (princípy materiálneho právneho štátu), čo možno spoľahlivo vyvodit' z čl. 1 ústavy, sa osobitný dôraz, kladie na ochranu tých práv, ktoré sú predmetom jeho úpravy. Povinnosťou všetkých štátnych orgánov je zabezpečiť reálnu možnosť ich uplatnenia tými subjektmi, ktorým boli priznané“.

Z hľadiska princípu právnej istoty podlieha ochrane aj legitímne očakávanie, ktoré je užšou kategóriou ako právna istota (m.m. nález Ústavného súdu sp. zn. Pl. ÚS 12/05 z 28.11.2007 alebo obdobne sp. zn. Pl. ÚS 16/06 z 30.04.2008).

Účelom legitímneho očakávania je garancia čitateľnosti správania sa orgánov verejnej moci a ochrana súkromných osôb pred nepredvídateľným mocenským zásahom do ich právnej situácie, na vyústenie ktorej do určitého výsledku sa spoliehali (viď najmä nález Ústavného súdu sp. zn. Pl. ÚS 16/06 z 24.06.2009. resp. sp. zn. Pl. ÚS 10/04 zo 06.02.2008).

Čo sa týka legitímneho očakávania účastníkov pri napĺňaní ich práv v procese aplikácie jednoduchého práva, v tejto súvislosti musí Najvyšší súd dodať, že jednotlivé ustanovenia tzv. jednoduchého práva musia aj správne súdy povinné interpretovať a aplikovať v prvom rade vždy z pohľadu účelu a zmyslu ochrany ústavou garantovaných základných práv a slobôd. Totiž aj v prípade hypoteticky možnej konkurencie viac metodologicky racionálne obhájiteľných interpretačných alternatív je nutné zvolit' ako výsledok výkladu tú, ktorá opodstatnene nadobúda prednosť pred ostatnými, t. j. uprednostniť interpretáciu takú, ktorá je ústavne konformnejšia.

Na základe uvedeného úlohou súdu v podmienkach materiálneho právneho štátu je nájsť také riešenie, ktoré je v súlade so všeobecnou ideou spravodlivosti, resp. v súlade s prirodzeno-právnymi princípmi, t. j. k povinnosti súdu nachádzať právo je nutné pristupovať nielen z pohľadu vyhľadávať priame a výslovné pokyny v zákonomnom texte, ale aj cez povinnosť formulovať, čo je zmyslom a účelom právnych predpisov (m.m. rozsudok Najvyššieho súdu sp. zn. 1Sžso/74/2014 z 31.05.2016)."

29. Aj napriek miernej odlišnosti právnej veci, ktorá bola predmetom vyššie citovaného rozhodnutia Najvyššieho súdu (opakované čerpanie rodičovskej dovolenky, ktorá bezprostredne nadväzuje na obdobie poistenia v nezamestnanosti zamestnanca počas poskytovania materského), sa kasačný súd v plnej miere pridrižava vyššie citovaných záverov. Ako vo vyššie prezentovanom rozhodnutí, tak aj v prejednávanej právnej veci sa žiadatelia domáhali aplikácie ust. § 108 ods. 3 vety tretej zák. č. 461/2003 Z.z., ktorú však správne orgány odmietali z dôvodu, že do obdobia dvoch rokov predchádzajúcich dňu, v ktorom vznikol nárok na dávku v nezamestnanosti, zasahuje aj obdobie poistenia v nezamestnanosti zamestnanca počas poskytovania materského.

30. Na základe vyššie uvedených úvah kasačný súd konštatuje, že krajský súd dospel k nesprávnemu záveru, keď žalobou napadnuté rozhodnutia žalovanej považoval za súladné so zákonom a správnu žalobu zamietol. Nakoľko samotné preskúmané rozhodnutie v spojení s prvostupňovým rozhodnutím, trpí vadami, ktoré ho činia nezákonným, kasačný súd nezrušil napadnutý rozsudok, ale považoval za potrebné rozhodnúť v zmysle § 462 ods. 2 v spojení s § 457 ods. 1 S.s.p. tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozsudku.

Podľa § 462 ods. 2 S.s.p. ak kasačný súd dospeje k záveru, že napadnuté rozhodnutie orgánu verejnej správy nie je v súlade so zákonom, a krajský súd žalobu zamietol, môže rozhodnutie krajského súdu

zmeniť tak, že zruší rozhodnutie orgánu verejnej správy a vec mu vráti na ďalšie konanie.

31. O nároku na náhradu trov konania rozhodol kasačný súd podľa § 467 ods. 2 v spojení s § 167 ods. 1 a § 175 ods. 1 S.s.p. tak, že sťažovateľke, ako úspešnému účastníkovi konania o kasačnej sťažnosti, trovy tohto konania priznal. V zmysle § 175 ods. 2 S.s.p. v spojení s dôvodovou správou k § 467 S.s.p. (teleologický výklad) o výške náhrady trov konania bude rozhodnuté samostatným uznesením krajského súdu.

Smolinská

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku riadny opravný prostriedok n i e j e prípustný.